

Załącznik do Uchwały Nr XLIV/462/21

Rady Miasta Piły

z dnia 8 czerwca 2021r.

GMINNY PROGRAM

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

W PILE

n a l a t a 2 0 2 1 - 2 0 2 5

SPIS TREŚCI

Przemoc w rodzinie.....	2
Definicja przemocy.....	2
Rodzaje przemocy	4
Skala przemocy z perspektywy badań ogólnopolskich	5
Uzasadnienie wprowadzenia Programu	6
Podstawy prawne opracowania Programu	7
Charakterystyka miasta Piły.....	9
Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wśród mieszkańców miasta Piły.....	13
Diagnoza problemu przemocy na terenie miasta Piły.....	16
Analiza danych zastanych.....	16
Analiza badań społecznych	20
Analiza SWOT	26
Cele, zadania i realizatorzy Programu	28
Adresaci Programu	35
Przewidywane efekty realizacji Programu	36
Źródła finansowania	37
Harmonogram realizacji Programu	37
Ewaluacja i monitoring Programu.....	39

PRZEMOC W RODZINIE

DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.), przemoc w rodzinie to „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadawanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety i dzieci¹. Przemoc dotyczy jednak również mężczyzn oraz osób starszych. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, lub brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, finansowa, a także formę intencjonalnego oraz

¹<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

nieintencjonalnego zaniedbania². Ponadto może dochodzić do innej formy przemocy, a mianowicie do dyskryminacji. Może ona przybierać formę działań świadomych lub nieświadomych. Ofiarami takich poczynań padają również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

Wśród osób doświadczających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Takie zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- deficytu motywacyjnego polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m. in. dłuższy czas latencji;
- deficytu poznawczego polegającego na zaburzeniu dostrzegania zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo, emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem a wzmocnieniem;
- deficytu emocjonalnego, czyli pojawienie się lęku, uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doświadczające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości oraz poczucie winy i wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

---

² A.Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163-168.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kof - t a, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009, s. 55-73.

Przemoc w rodzinie dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności, nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

RODZAJE PRZEMOCY

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczna** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, rany cięte itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczna** – przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualna** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczna** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się

odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶.

W obecnych czasach coraz częstszym zjawiskiem jest rozwód rodziców. Może on być przyczyną przemocy w rodzinie, w której pokrzywdzonymi osobami są także dzieci. Rozwód poważnie zaburza funkcjonowanie rodziny i w dużym stopniu oddziałuje na osobowość dziecka. Jeśli podczas rozwodu rodzice znajdują się w głębokim konflikcie, dochodzi do napięć emocjonalnych, kłótni, manipulacji oraz dezorganizacji życia rodzinnego. Dziecko będące świadkiem trudnych scen, odczuwa ciągły stres, lęk i niepewność. W rodzinach tych niejednokrotnie dochodzi do przemocy psychicznej, której pośrednio doznają właśnie dzieci.

SKAŁA PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy w rodzinie dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu „Diagnoza i porównanie

---

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11–17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal próbuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%).

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi zatem wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy miasta Piły. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach otrzymania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

W dalszej kolejności wymieniono podstawowe akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do sprawców oraz ofiar przemocy w rodzinie. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 360 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 25 lutego 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.).

Ponadto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025 jest spójny z:

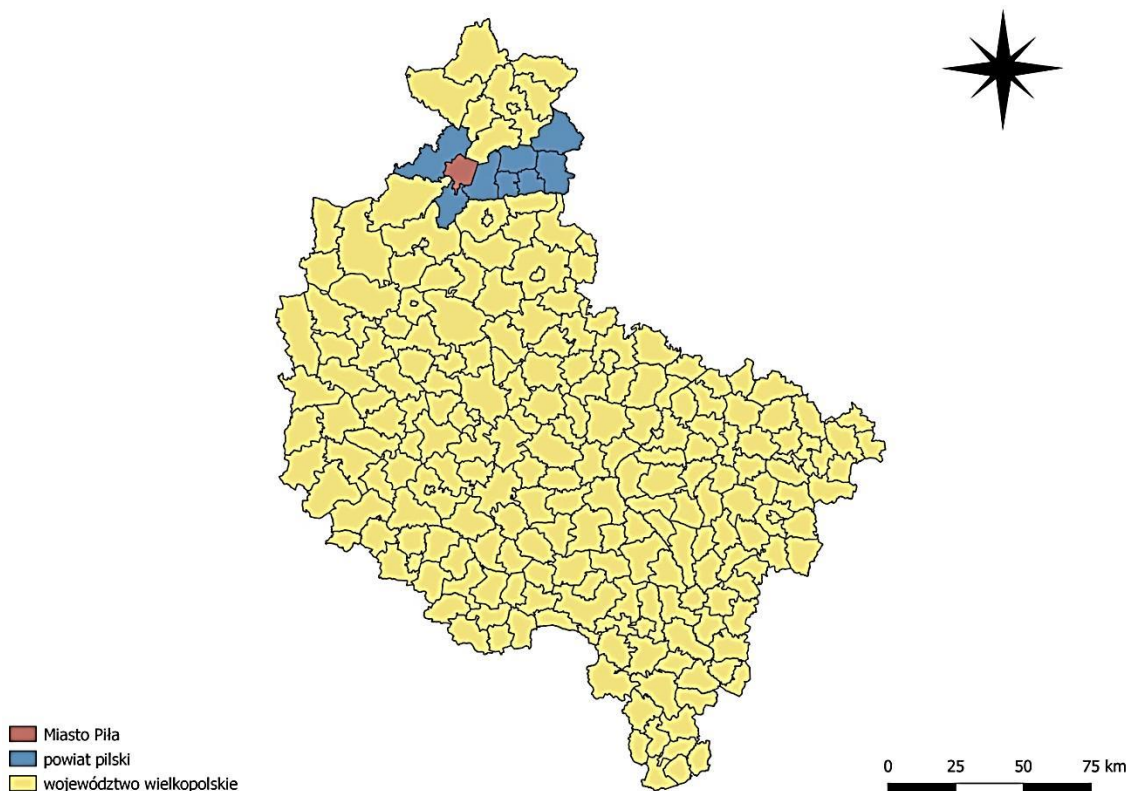
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Piły na lata 2021–2030;
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny Miasta Piły na lata 2020–2022;
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile na rok 2021.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań i danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile.

CHARAKTERYSTYKA MIASTA PIŁY

Piła to miasto położone w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Miasto usytuowane jest w dolinie rzeki Gwdy, na pograniczu Pojezierzy Wałeckiego i Krajeńskiego oraz Doliny Środkowej Noteci. Piła zajmuje powierzchnię 102,68 km² i jest czwartym co do wielkości miastem w województwie wielkopolskim oraz siedzibą władz powiatu pilskiego. W Mieście funkcjonuje 6 jednostek pomocniczych – osiedli tj. Gładyszewo, Górne, Koszyce, Motylewo, Podlasie oraz Staszycy. Miasto stanowi 8,1% obszaru powiatu pilskiego oraz 0,3% województwa wielkopolskiego.

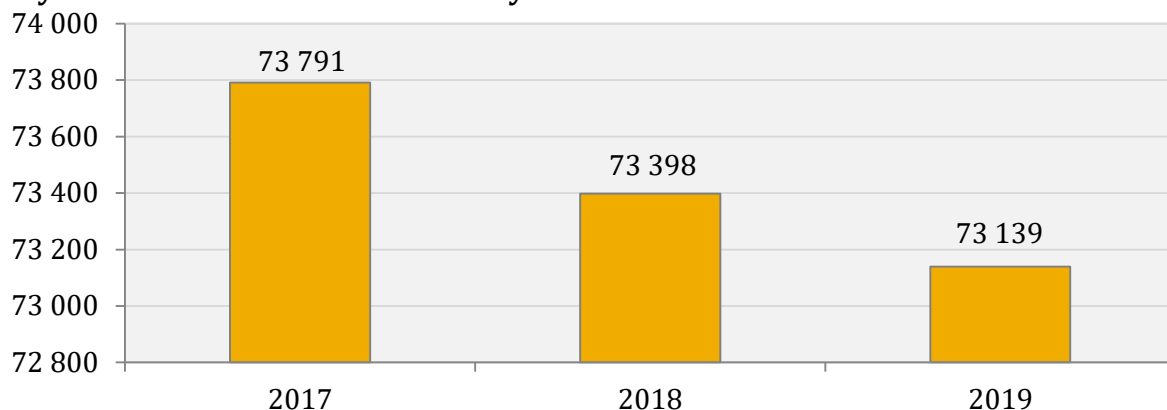
Rysunek 1. Położenie miasta Piły na mapie województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Piłę zamieszkuje 73 139 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba mieszkańców spadła – w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 0,9%. Gęstość zaludnienia w Mieście kształtuje się na poziomie 712 osób/km² i przybiera mniejszą wartość niż w poprzednich dwóch latach. Piłę zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn, a współczynnik feminizacji wynosi 109, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 109 kobiet.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Piły w latach 2017–2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Mieście ujemny i wynosi -125 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -1,71 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni omawianych lat przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne, z wyjątkiem 2017 roku kiedy kształtował się na poziomie 14.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Pile na przestrzeni lat 2017–2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	701	690	619
zgony	687	737	744
przyrost naturalny	14	-47	-125

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w Pile według ekonomicznych grup wieku (stan na koniec 2019 roku) przedstawia się następująco:

- 17,8% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 19 roku życia;
- 59,0% mieszkańców Miasta jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 20–59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 20–64;
- 23,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Pile. Na przestrzeni lat 2017–2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie, natomiast udział osób w wieku produkcyjnym nieznacznie spada.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017–2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	17,7	17,7	17,8
wiek produkcyjny	60,7	59,8	59,0
wiek poprodukcyjny	21,6	22,5	23,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

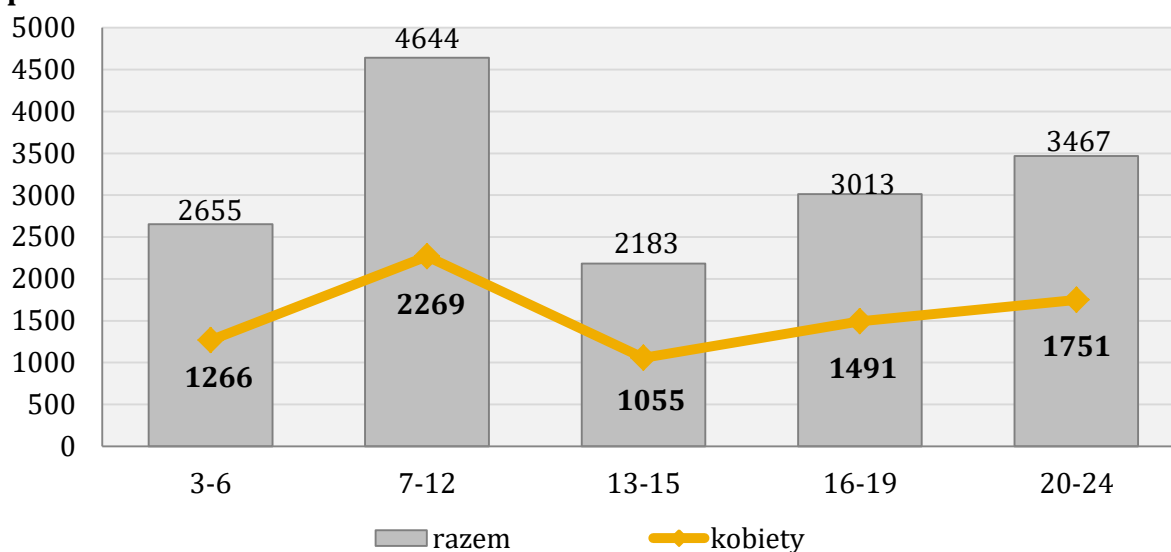
Infrastruktura sportowa, rekreacyjna, czy kulturalna to ważny aspekt funkcjonowania miasta, który ma za zadanie podnosić jakość życia mieszkańców. Bazę kulturalną w Pile współtworzą również Młodzieżowy Dom Kultury „ISKRA” oraz Kino „KORAL” działające w strukturze RCK. Popularyzacją rekreacji, organizacją zajęć, zawodów i imprez sportowo–rekreacyjnych zajmuje się w Pile Centrum Rekreacji Wodnej AQUA–PIŁ Sp. z o.o. oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi: Aquapark centrum rekreacji, Zespół Obiektów Sportowych „GÓRNE”, Obiekty Sportowe „CENTRUM”, Przystań kajakowa, Ośrodek Turystyczno–Wypoczynkowy „PŁOTKI” oraz Ośrodek Wypoczynkowy „PIASZCZYSTE”.

Upowszechnianie wiedzy i kultury w Mieście jest również zadaniem Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Pile. Biblioteka służy rozwojowi i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, a także kulturalno–oświatowych, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży oraz seniorów i osób niepełnosprawnych. W skład Biblioteki wchodzi 9 filii mających swoje siedziby na obszarze miasta Piły.

Na terenie Miasta znajduje się Rezerwat przyrody „Kuźnik” oraz „Nietoperze w Starym Browarze”, które należą do najciekawszych przyrodniczo terenów regionu. Ponadto rzeka Gwda jest idealnym miejscem na spływy kajakowe i rejs tramwajem wodnym. Walory turystyczne Miasta wynikają z wysokiej lesistości i gęstej sieci pobliskich jezior i rzek.

W wieku potencjalnej nauki (3–24 lata) w 2019 roku było 15 962 mieszkańców miasta Piły. Rozpatrując kwestię ludności Miasta z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7–12 lat (4644 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20–24 lata (3467 osób), natomiast na trzecim mające 16–19 lat (3013 osób). Współczynnik skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej wyniósł w 2019 roku 101,57%. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Ludność miasta Piły według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Atutem miasta Piły jest dobrze rozwinięty system szkolnictwa oferujący edukację na wszystkich szczeblach. W Mieście swoje siedziby mają Państwowa Uczelnia Stanisława Staszica w Pile, Nadnotecki Instytut Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy Wydział Gospodarki i Techniki w Pile. W 2019 roku miasto Piła prowadziła 26 jednostek oświatowych, w tym Zespół Żłobków, Publiczne Przedszkola i Szkoły Podstawowe.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW MIASTA PIŁY

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Pile zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny tworzy Prezydent powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.):

1. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:
  - 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
  - 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
  - 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
  - 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
  - 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wczesna diagnoza, – poradnictwo, – udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, – wydawanie ulotek edukacyjno-informacyjnych, – organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, – prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, – udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, – obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, – uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, – zapewnianie czasowego pobytu stacjonarnego w Ośrodku Wsparcia osobom doznającym przemocy, – praca socjalna, – edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy.
<p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
<p>Jednostki oświatowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wczesna diagnoza, – uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, – realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, – udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
<p>Komenda Powiatowa Policji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, – podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
<p>Ochrona zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wczesna diagnoza, – przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, – uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty” – przeprowadzenie badań lekarskich w celu ustalenia przyczyny i rodzaju uszkodzenia ciała związanego z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie.

<p>Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Piłę</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Przeprowadzenie diagnozy, – procedura „Niebieskie Karty”, – konsultacje ze specjalistą ds. przeciwdziałania przemocy, – udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, finansowej i prawnej, – organizacja terapii dla osób doznających przemocy, – zapewnienie czasowego pobytu stacjonarnego w specjalistycznym ośrodku wsparcia.
<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grupy robocze</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, – inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie, – rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, – inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, – opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, – monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, – dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, – realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, między innymi w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kultury, sportu i rekreacji oraz świetlice socjoterapeutyczne,
- instytucje kościelne,
- lokalne organizacje pozarządowe.

Istotnym zasobem jest także Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy, którego zadaniem jest zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, bez skierowania i bez względu na dochód, na okres do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją ofiary przemocy w rodzinie. Ośrodek świadczy usługi w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz bytowym. Jest czynny przez całą dobę, przez cały rok. Przygotowany jest na przyjęcie 30 osób. Dodatkowo wsparciem dla ofiar przemocy jest Ośrodek Wsparcia funkcjonujący w strukturze MOPS, zapewniający ofiarom przemocy w rodzinie możliwość czasowego pobytu stacjonarnego. Ośrodek dysponuje 36 miejscami.

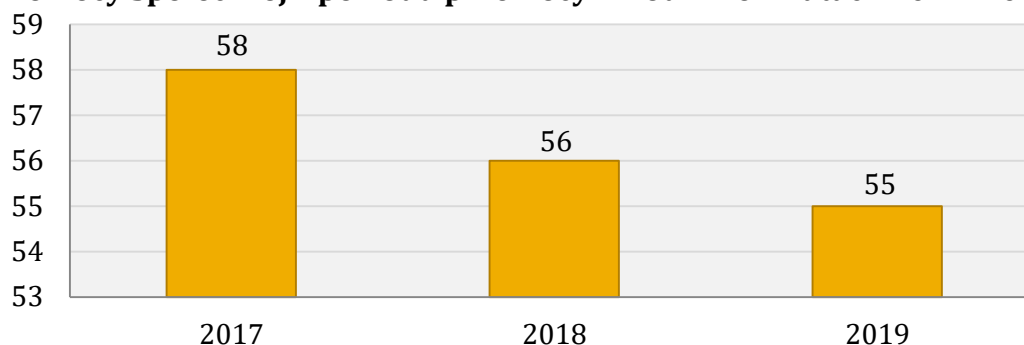
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.: pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, psychologzy i pedagodzy, funkcjonariusze Policji, kuratorzy społeczni oraz zawodowi, pracownicy socjalni, prawnicy, lekarze pierwszego kontaktu, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE PIŁY

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W 2019 roku z powodu przemocy w rodzinie pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile otrzymało 55 rodzin. W roku ubiegłym ze wsparcia z omawianego powodu skorzystało 56 rodzin, z kolei w 2017 roku – 58. W 2019 roku liczba rodzin otrzymujących pomoc społeczną wyniosła 2488, a więc rodziny z problemem przemocy w rodzinie stanowiły 2,2% ogółu.

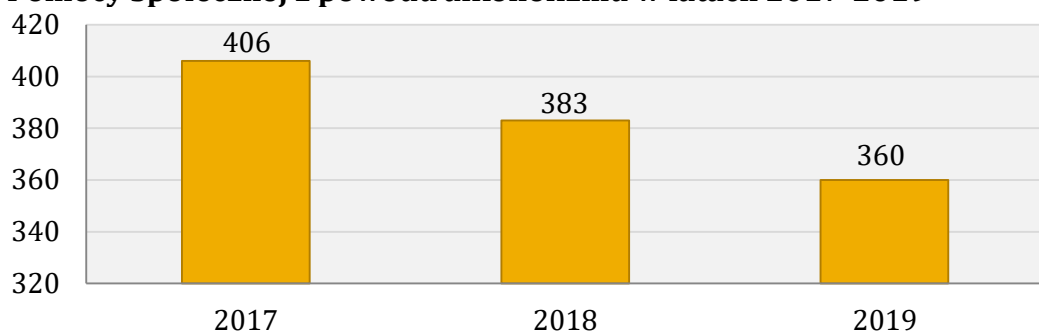
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017–2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019

Z racji tego, że przemoc w rodzinie występuje w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień, analizie poddana została także liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2017 roku z omawianego powodu udzielono pomocy 406 rodzinom, w 2018 roku – 383, natomiast w 2019 roku 360 rodzinom. Oznacza to, że na przestrzeni omawianych lat występuje dynamika spadkowa w tym zakresie.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017–2019. W 2019 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli o jedno mniej niż w roku ubiegłym. Liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 264 co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego powołano mniej grup. Na przestrzeni lat 2017–2019 dostrzegalny jest systematyczny wzrost liczby posiedzeń grup roboczych – w 2017 roku odbyło się 468 spotkań, w 2018 roku 801, z kolei w 2019 roku 909. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w kolejnej tabeli.

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017–2019

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	171	271	264
3	liczba posiedzeń grup roboczych	468	801	909

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego było 379 rodzin. Liczba osób otrzymujących wsparcie ZI kształtowała się na poziomie 1085 osób, w tym 381 kobiet, 360 mężczyzn, 379 dzieci i 40 osób starszych. Liczba osób, którym Zespół udzielił pomocy na przestrzeni omawianych lat znacznie wzrosła – w 2017 roku pomoc otrzymali 533 osoby, a w 2018 roku 730 osób.

Tabela 5. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017-2019

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba rodzin	248	352	379
2	liczba osób, w tym:	533	730	1085
	liczba kobiet	237	338	381
	liczba mężczyzn	244	315	360
	liczba dzieci	248	352	379
	liczba osób starszych	20	68	40

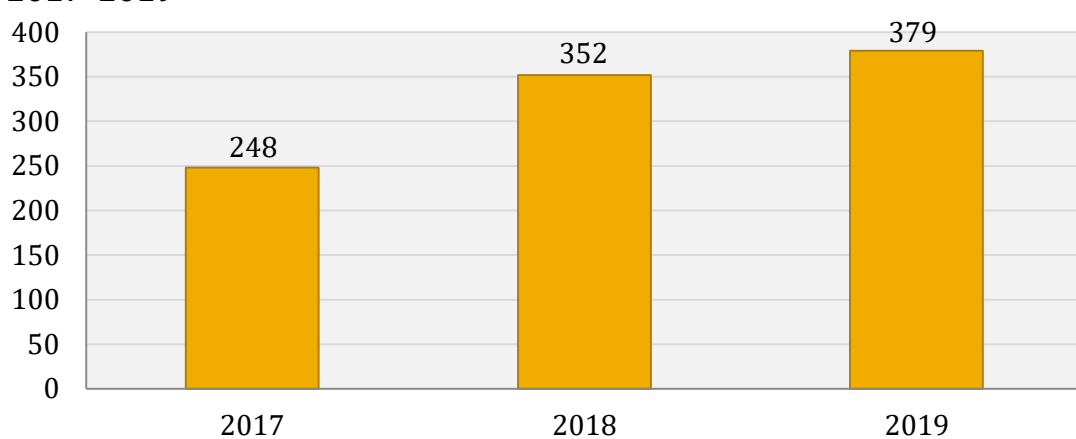
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu omawianych lat wahaniom ulegała liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W 2017 roku odebrano 2 dzieci, w 2018 roku – 22, z kolei w 2019 roku – 2.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury

„Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzania stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” znacznie wzrosła – w 2017 roku było to 248 rodzin, w 2018 roku – 352, natomiast w 2019 roku – 379 rodzin. Dane w tym zakresie obrazuje wykres nr 5.

Wykres 5. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku sporządzono 264 formularze „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę. Ponadto w omawianym roku sporządzono 181 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 190 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 323 sprawy w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca: w stosunku do 2017 roku liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta – A”, liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę, liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C, D”, jak i liczba zakończonych procedur znacznie wzrosła.

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę	171	271	264
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	107	174	181
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	139	177	190
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	130	183	323

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Z danych uwzględnionych w Sprawozdaniu z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (PARPA-G1) wynika, że w omawianych latach członkowie Komisji nie kontaktowali się z osobami doznającymi przemocy, osobami stosującymi przemoc, czy świadkami przemocy.

ANALIZA BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2020 roku na terenie miasta Piły przeprowadzone zostały badania społeczne diagnozujące problemy uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, problem przemocy i cyberprzemocy, rynek pracy, niepełnosprawność, ubóstwo i wykluczenie społeczne, a także problemy dotyczące osób starszych i bezpieczeństwo publiczne. W badaniu wzięło udział 726 uczniów, 300 dorosłych mieszkańców Miasta, 20 nauczycieli i pedagogów, a także 20 pracowników instytucjonalnych.

Problem przemocy w rodzinie wśród uczniów

Doświadczenie przemocy kiedykolwiek w życiu zadeklarował co trzeci uczeń (33%), jednak większość doznało jej ze strony kolegów ze szkoły oraz znajomych. Na doświadczenie przemocy ze strony jakiegoś członka rodziny wskazało znacznie mniej respondentów: 4% uczniów (spośród całej próby badawczej, tj. 726 osób) przyznało, że doznało przemocy ze strony mamy, 3% – ze strony taty, natomiast 9% – ze strony rodzeństwa.

Tabela 7. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

odpowiedź	%	liczba odp.
koledzy ze szkoły	17%	127
znajomi	11%	80
rodzeństwo	9%	66
inne osoby	5%	35
mama	4%	28
tata	3%	24

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Z danych wynika, że uczniowie najczęściej doznawali przemocy psychicznej (20% spośród całej próby badawczej, tj. 726 osób). Ponadto 16% doświadczyło przemocy fizycznej, 4% przemocy seksualnej i 2% zaniedbania.

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

odpowiedź	%	liczba odp.
ktos cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	20%	148
ktos cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	16%	117
ktos dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktos mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział itp.	4%	26
nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.	2%	14

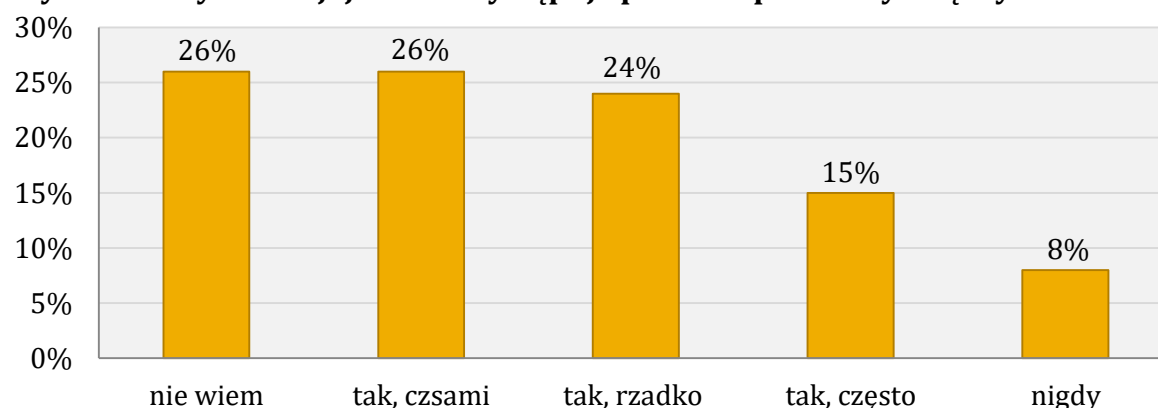
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Problem przemocy w rówieśniczej w szkole i cyberprzemocy

Znaczny odsetek uczniów zadeklarował występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa respondentów (65% spośród całej próby badawczej, tj. 726 osób). Z udzielonych przez 24% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce rzadko, według 26% – czasami, a zdaniem 15% – często. 26% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „nie wiem”.

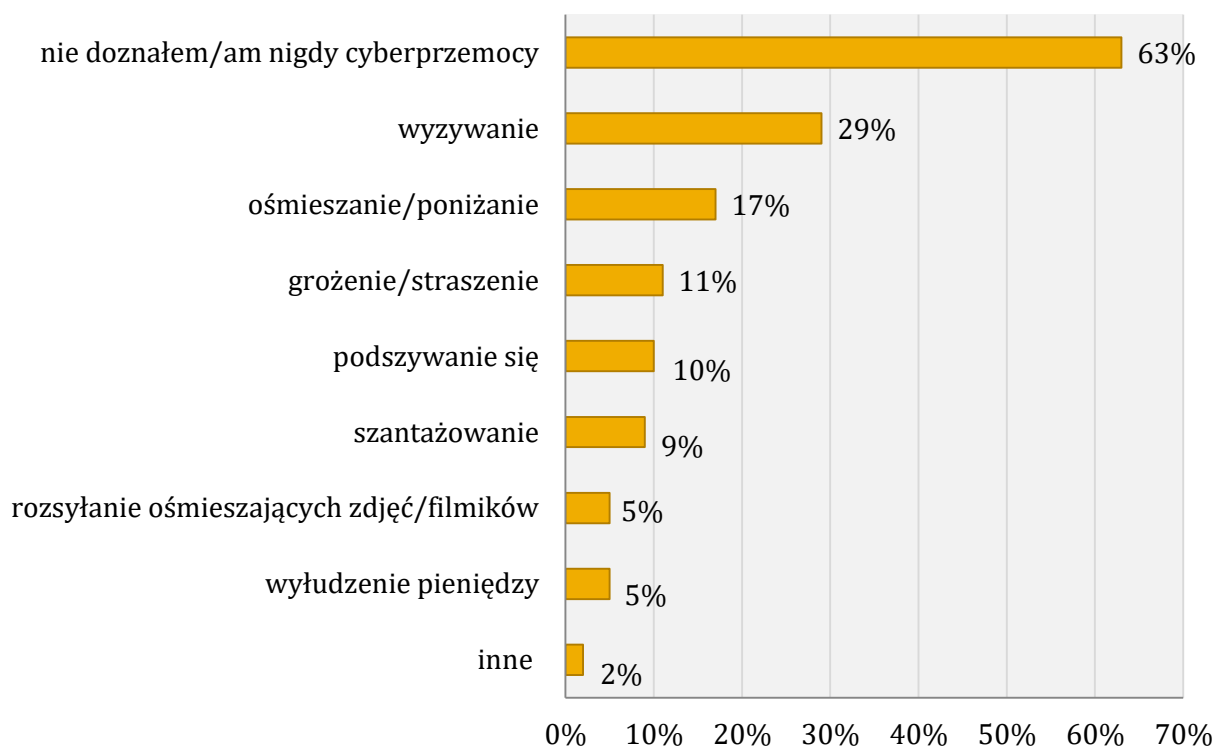
Wykres 6. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Aby ocenić skalę zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży z miasta Piły, poproszono ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się doświadczyć, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało 37% badanych (spośród całej próby badawczej, tj. 726 osób), w tym 29% wyzywania, 17% ośmieszania/poniżania, 11% grożenia/straszenia, 10% podszywania się, 9% szantażowania, 5% rozsyłania ośmieszających zdjęć/filmików, natomiast kolejnych 5% wyłudzenia pieniędzy.

Wykres 7. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

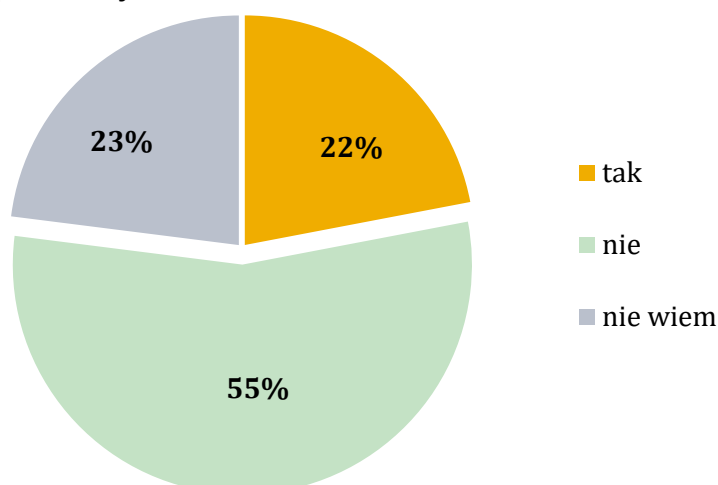
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Problem przemocy w rodzinie wśród dorosłych mieszkańców

Jak wynika z zebranego materiału badawczego, na znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej wskazał co piąty respondent (22%). Znaczna część badanych zaprzeczyła (55%), natomiast 23% osób wskazało na odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 8. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Odsetek dorosłych mieszkańców Piły deklarujących doznanie przemocy w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie kształtuje się na poziomie 9% (spośród całej próby badawczej, tj. 300 osób), spośród których 7% doświadczyło przemocy psychicznej, 4% zaniedbania, 3% przemocy fizycznej, 2% przemocy ekonomicznej lub mobbingu, natomiast 1% przemocy seksualnej. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o osoby stosujące przemoc. Jak wynika z zebranego materiału badawczego najczęściej osób doznało przemocy ze strony partnera/partnerki.

Tabela 9. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

odpowieź	%	liczba odp.
partner/partnerka	3%	10
kolega/koleżanka z pracy	2%	6
mama	2%	5
tata	2%	5
inne osoby	2%	5
pracodawca	1%	4
mąż/żona	1%	4
siostra	1%	3
brat	1%	3
nieznajomy/a	1%	3
dziadkowie	0,5%	1
dziecko/dzieci	0,5%	1

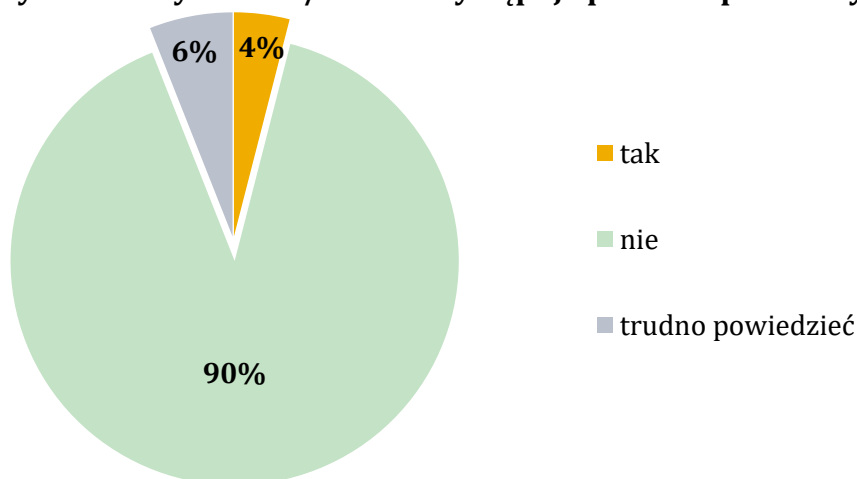
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie miasta Piły. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 4% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 6% ogółu.

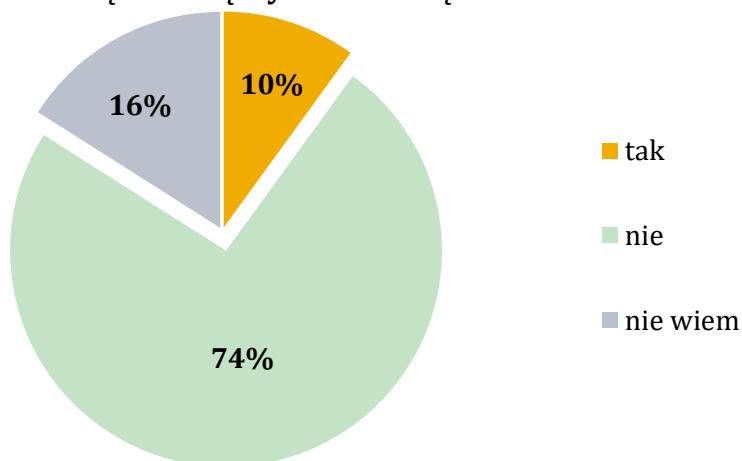
Wykres 9. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Analizowaną w Diagnozie kwestią była również opinia dorosłych mieszkańców Miasta na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci, jako metody wychowawczej. Niepokojący wydaje się fakt, iż jednoznacznie negatywnie ocenia kary fizyczne 74% respondentów, a więc co czwarty badany uważa, że stanowią one dobrą metodę wychowawczą lub stwierdza, że nie posiada w tym zakresie wiedzy.

Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Problem przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży z perspektywy nauczycieli i pedagogów

Tabela 10. Wnioski z badania przeprowadzonego w grupie nauczycieli i pedagogów dotyczącego przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej

wyróżnienie	odpowiedzi
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	Analiza wyników przeprowadzonego badania pod kątem przemocy w rodzinie pozwala stwierdzić, iż problem ten zdaniem pracowników oświaty występuje w nielicznych rodzinach uczniów.
	Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że problem ten występuje w kilku rodzinach.
Skala zjawiska przemocy rówieśniczej	Wyniki uzyskane w badaniu pracowników oświaty pod kątem przemocy rówieśniczej jednoznacznie wskazują na to, że problem ten w szkołach występuje.
	W szkołach pojawia się zarówno przemoc fizyczna, jak i słowna, choć w przypadku tej drugiej zauważono wzrost.
	Do przemocy słownej dochodzi częściej wśród dziewczyn, natomiast do przemocy fizycznej wśród chłopców.
Problem cyberprzemocy	Analiza wyników przeprowadzonego badania pod kątem cyberprzemocy pozwala stwierdzić, że problem ten występuje, choć nie w takim natężeniu, jak miało to miejsce we wcześniejszych latach.
	Przyczyną zmniejszenia się problemu zdaniem pracowników oświaty jest zabranie telefonów uczniom na terenie szkoły.
	W szkołach prowadzone są pogadanki na temat cyberprzemocy, zapraszani są specjaliści z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, organizowane są przedstawienia profilaktyczne oraz rozmowy z rodzicami.
Przyczyny zjawiska przemocy rówieśniczej	Przyczyn przemocy rówieśniczej badani pracownicy upatrywali w chęci dominacji w grupie oraz zaimponowania, przenoszeniu konfliktów sąsiedzkich do szkoły, braku poczucia bezpieczeństwa i wsparcia w rodzinie, a także przenoszenia zachowań rodziców.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku

Problem przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży z perspektywy pracowników instytucjonalnych

Tabela 11. Wnioski z badania przeprowadzonego w grupie pracowników instytucjonalnych dotyczącego przemocy w rodzinie

wyróżnienie	odpowiedzi
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	Analiza wyników przeprowadzonego badania pod kątem przemocy w rodzinie pozwala stwierdzić, iż problem ten zdaniem pracowników instytucjonalnych uległ zwiększeniu. Wpływ na to ma zwiększenie świadomości mieszkańców, którzy nie obawiają się zgłosić problemu do odpowiedniej instytucji. Na wzrost przypadków przemocy w rodzinie w opinii badanych miał wpływ również okres pandemii i zamknięcia w domach.
Najskuteczniejsze działania wobec ofiar przemocy	W opinii badanych pracowników najskuteczniejszymi działaniami wobec ofiar przemocy w rodzinie są: organizowanie zajęć profilaktycznych oraz psychologiczno-kompensacyjnych, zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, psychoterapii, tworzenie kolejnych placówek dla ofiar przemocy, izolowanie sprawców przemocy, uświadamianie, czym jest przemoc i gdzie można zgłosić się po pomoc.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań zrealizowanych w 2020 roku*

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnątrz oraz na zewnątrz. Innymi słowy SWOT jest sposobem organizowania faktów, umożliwiającym zrozumienie danych i dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwinięta działalność kulturalna oraz sportowo–rekreacyjna. – Działalność świetlic socjoterapeutycznych. – Zasoby: instytucje i specjaliści działający w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy, Ośrodek Wsparcia MOPS w Pile). – Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia dla osób z problemem alkoholowym. – Współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. – Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy oraz alkoholizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby ludności w Mieście. – Stały wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. – Ujemny przyrost naturalny. – Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy. – Nierealizowanie wśród dzieci i młodzieży programów rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN. – Wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w stosunku do lat poprzednich. – Brak organizacji NGO statutowo zajmujących się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. – Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy. – Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy w rodzinie adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem ofiar i świadków przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Negatywne wzorce zachowań społecznych. – Wypalenie zawodowe dotyczące część kadry instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie. – Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach. – Niebezpieczeństwo marginalizacji osób i rodzin dotkniętych przemocą. – Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy. – Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym.

– Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł finansowania. – Szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy (szkolenia dla różnych grup zawodowych).	– Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy. – Nieizolowanie sprawcy przemocy od osoby jej doświadczającej. – Wzrost zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży. – Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach. – Wzrost zapotrzebowania wśród mieszkańców Miasta na wsparcie Punktu Konsultacyjnego.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Piły poprzez budowanie skutecznego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Pogłębianie świadomości oraz wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
2. Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla osób doświadczających przemocy i skutecznych działań wobec osób stosujących przemoc.
3. Doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Diagnozowanie i monitorowanie natężenia problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1			
Pogłębianie świadomości oraz wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.			
LP	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwych form wsparcia dla osób doświadczających przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rozpowszechnionych informacji. 	Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia.
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. – Szacunkowa liczba uczestników. 	Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miejski, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych wśród mieszkańców dotyczących przemocy w rodzinie poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. – Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia.

4.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, rozpoznawania symptomów przemocy oraz szukania pomocy w sytuacjach doznawania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych programów/ warsztatów/zajęć. – Szacunkowa liczba odbiorców programów/ warsztatów/zajęć. 	Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe.
5.	Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych programów. – Szacunkowa liczba odbiorców programów. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe.
6.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba możliwych form spędzania czasu wolnego. – Liczba uczestników organizowanych zajęć. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, Regionalne Centrum Kultury, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.
7.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych programów. – Szacunkowa liczba odbiorców programów. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, Regionalne Centrum Kultury, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.

8.	Wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wspartych świetlic socjoterapeutycznych. - Liczba dzieci objętych wsparciem w świetlicach socjoterapeutycznych. 	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta.
CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2			
Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy i skutecznych działań wobec osób stosujących przemoc.			
LP	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które skorzystały z tej formy pomocy. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile.
2.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej i wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. - Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. - Liczba instytucji zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, Urząd Miasta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
3.	Rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego dla rodzin z problemem przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba udzielonych porad. - Liczba osób, którym udzielono porad. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4.	Realizacja lokalnej procedury zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci odebranych z rodziny na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. – Liczba podmiotów współpracujących ze sobą w kwestii zapewnienia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, Sąd, Prokuratura.
5.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
6.	Inicjowanie powstawania grup samopomocowych dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób uzależnionych i ich rodzin.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba działających grup samopomocowych. – Liczba uczestników grup samopomocowych. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe.
7.	Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
8.	Zapewnienie czasowego pobytu stacjonarnego osobom doznającym przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób, którym udzielono wsparcia w formie czasowego pobytu stacjonarnego. – Liczba miejsc zapewniających wsparcie w formie czasowego pobytu stacjonarnego. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

9.	Podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym w formie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych działaniami skierowanymi do osób stosujących przemoc w rodzinie. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Starostwo Powiatowe.
10.	Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rozpoczętych procedur. – Liczba rodzin objętych procedurą. – Liczba zakończonych procedur. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 3**Doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

LP	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Doskonalenie lokalnego systemu wsparcia przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez współpracę różnych instytucji i osób – pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, specjalistów ds. uzależnień, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników ochrony zdrowia.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób biorących udział w tworzeniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. – Liczba działań podjętych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie we współpracy międzyinstytucjonalnej 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, Urząd Miasta, Komenda Powiatowa Policji, jednostki oświatowe, Sąd, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

2.	Organizowanie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych superwizji. – Liczba osób uczestniczących w superwizjach. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, Urząd Miasta, Komenda Powiatowa Policji, jednostki oświatowe.
3.	Prowadzenie szkoleń, seminariów, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. – Liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, konferencjach. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, Urząd Miasta, Komenda Powiatowa Policji, jednostki oświatowe.
4.	Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba podjętych działań wspierających organizacje pozarządowe. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, organizacje pozarządowe.
CEL SZCZEGÓŁOWY NR 4			
Diagnozowanie i monitorowanie natężenia problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta.			
LP	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Realizacja badań społecznych dotyczących skali przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej. – Liczba przeprowadzonych badań. 	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe.

2.	Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	– Liczba ewaluacji podejmowanych działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki oświatowe.
3.	Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie, w tym procedury „Niebieskie Karty”.	– Liczba zrealizowanych procedur „Niebieskie Karty”. – Liczba rodzin, którym Zespół Interdyscyplinarny udzielił pomocy. – Liczba rodzin, w których ustała przemoc po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.	Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, jednostki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- Mieszkańców miasta Piły, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób, które dotknięte zostały przemocą w rodzinie,
- osób, które stosują przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób, które w przeszłości doświadczyły przemocy w rodzinie i w dalszym ciągu nie radzą sobie z przebytą traumą,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy w rodzinie, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie skali wypalenia zawodowego wśród pracowników lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Budowa spójnego i efektywnego systemu działań w zakresie pomocy osobom oraz rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zasady działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;
- jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;

- szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025 finansowane będą z budżetu miasta Piły oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Na podstawie określonych celów Programu w poprzednim rozdziale, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele. „X” oznacza realizację zadania we wskazanym roku, natomiast puste pole brak konieczności realizacji danego zadania.

zadanie	rok				
	2021	2022	2023	2024	2025
Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwych form wsparcia dla osób doświadczających przemocy.	X	X	X	X	X
Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	X	X	X	X	X
Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych wśród mieszkańców dotyczących przemocy w rodzinie poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	X	X	X	X	X
Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, rozpoznawania symptomów przemocy oraz szukania pomocy w sytuacjach doznawania przemocy.	X	X	X	X	X
Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.		X		X	

Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	X	X	X	X	X
Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	X		X		X
Wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych.	X	X	X	X	X
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	X	X	X	X	X
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej i wsparcia.	X	X	X	X	X
Rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego dla rodzin z problemem przemocy.		X	X	X	X
Realizacja lokalnej procedury zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	X	X	X	X	X
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	X	X	X	X	X
Inicjowanie powstawania grup samopomocowych dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób uzależnionych i ich rodzin.	X	X	X	X	X
Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	X	X	X	X	X
Zapewnienie czasowego pobytu stacjonarnego osobom doznającym przemocy w rodzinie.	X	X	X	X	X
Podjęcie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym w formie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	X	X	X	X	X
Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	X	X	X	X	X

Doskonalenie lokalnego systemu wsparcia przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez współpracę różnych instytucji i osób – pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, specjalistów ds. uzależnień, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników ochrony zdrowia.	X	X	X	X	X
Organizowanie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	X	X	X	X	X
Prowadzenie szkoleń, seminariów, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	X	X	X	X	X
Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie.	X	X	X	X	X
Realizacja badań społecznych dotyczących skali przemocy w rodzinie.			X		X
Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.					X
Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie, w tym procedury „Niebieskie Karty”.	X	X	X	X	X

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Ewaluacja – jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) Kryterium efektywności – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) Kryterium użyteczności – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) Kryterium trafności – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Do skutecznego pomiaru rezultatów realizowanych działań należy zastosować kartę oceny, która znajduje się poniżej.

KARTA OCENY

Nr zadania:.....

Tytuł:.....

Realizator:.....

CELE		DZIAŁANIA		REZULTATY				Dodatkowe (wartość dodatnia)	Uwagi
ogólne	szczegółowe	zaplanowane	zrealizowane	twarde		miękkie			
				założone	osiągnięte	założone	osiągnięte		

1. DOŚWIADCZENIE REALIZATORA PROGRAMU

1.1. Dotychczas realizowane programy profilaktyczne: .....

2. ADEKWATNOŚĆ

2.1. Grupa docelowa (do kogo skierowany był projekt?): .....

2.2. Potrzeby beneficjentów (czy i w jaki sposób je badano?) .....

3. UŻYTECZNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

3.1. Co może wskazywać na dużą przydatność rezultatów dla beneficjentów? .....

3.2. Co może wskazywać na małą przydatność rezultatów dla beneficjentów? .....

4. SKUTECZNOŚĆ

4.1. Stosunek ilości działań założonych do osiągniętych: .....

4.1.1. Ilość działań zrealizowanych częściowo.....

4.2. Stosunek ilości rezultatów założonych do osiągniętych: .....

4.2.1. Ilość rezultatów osiągniętych częściowo.....

5. EFEKTYWNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

5.1. Czynniki ułatwiające osiągnięcie rezultatów: .....

5.2. Czynniki utrudniające osiągnięcie rezultatów: .....

6. TRWAŁOŚĆ REZULTATÓW (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

6.1. Czynniki, które mogą ją zwiększać: .....

6.2. Czynniki, które mogą ją zmniejszać: .....

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w danym roku, będą przedmiotem sprawozdań sporządzanych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i przedkładanych Prezydentowi Miasta Piły przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (sprawozdanie za okres 2021–2022 w roku 2023, natomiast za okres 2023–2024 w roku 2025).

Raport uwzględniający całościową ocenę osiągniętych efektów, zostanie sporządzony po przeprowadzeniu ewaluacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile na lata 2021–2025.